Nieuwsbericht: Kinderen in de spotlight

Verslag van de internationale conferentie 'The doors of perception: Viewing anthropology through the eyes of children' (Vrije Universiteit, 30 september en 1 oktober 2010)

Waarom is sociaal-wetenschappelijk onderzoek onder kinderen van belang? Is kind-zijn niet slechts een vergankelijke fase op weg naar volwassenheid? Tijdens een tweedaags congres, georganiseerd door de Afdeling Sociale en Culturele Antropologie (Vrije Universiteit) en gefinancierd door de KNAW, werd kritisch gekeken naar de positie van het kind in sociaalwetenschappelijk onderzoek. Drie vragen stonden daarbij centraal:

1. Wat kan kindgericht onderzoek bijdragen aan epistemologische debatten en theorievorming binnen de antropologie?
2. Hoe kan antropologisch onderzoek naar kinderen profiteren van inzichten uit andere disciplines?
3. Hoe kan de antropologische benadering bijdragen aan onderzoek naar kinderen in andere disciplines?

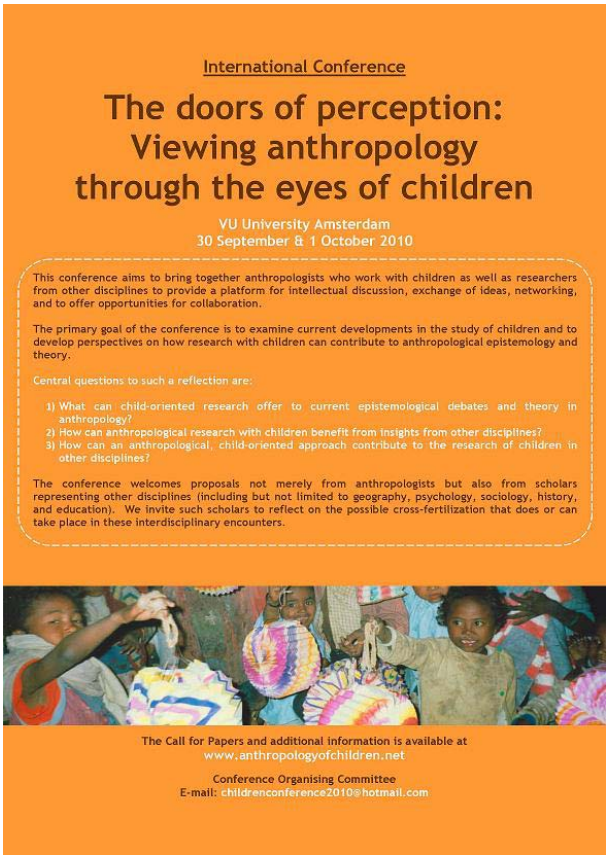

Zo'n honderd wetenschappers, studenten en medewerkers van NGO's uit 18 landen kwamen samen tijdens de conferentie. Disciplinair was een rijk palet van specialismen vertegenwoordigd: sociologen en onderwijskundigen, maar ook neuropsychologen, medici en beleidsmakers. Met gerenommeerde gasten als Prof. Robert Levine (Harvard), Prof. Zvi Bekerman (Hebrew University, Jerusalem) en Prof. Maria Claudia Duque-Paramo (Universidad Javeriana, Colombia), en ruim 40 paperpresentaties bood de conferentie een kijkje in *state of the art* theorievorming en methodologie op het gebied van kindgericht onderzoek.

Kindgerichte onderzoeksmethoden

Experimentele laboratoriamgerichte onderzoeksmethoden, zoals bekend uit de psychologie, zijn vaak onmogelijk of onverantwoord in antropologisch onderzoek naar kinderen, bijvoorbeeld wanneer er gekeken wordt naar de manieren waarop kinderen omgaan met ziekte, gewelddadig conflict of migratie, of hoe ze zich ontwikkelen in interetnische relaties. Methodologie was daarom een terugkerend thema tijdens de conferentie, waaronder het gebruik van video, fotografie, en projectieve oefeningen zoals tekenen – allen gericht op het inzichtelijk maken van de manieren waarop kinderen naar de wereld kijken en daarin handelen. Vooral de rijke data die onderzoek met kinderen oplevert bleek een belangrijke *eye-opener* en verrijking van sociaal-wetenschappelijk onderzoek.

Kinderen als fundamentele actoren in sociale processen
Een ander thema dat als een rode draad door de conferentie liep, was de vraag in hoeverre kinderen zelf hun wereldbeeld scheppen en daarbinnen handelen, kortom cultuur maken. Binnen de antropologie is voldoende bewijs dat kinderen niet slechts sponzen zijn die opzuigen wat volwassenen hen vertellen, maar dat ze al jong in staat zijn om zelf keuzes te maken, er een eigen 'subcultuur' op nahouden, en aldus een fundamentele schakel vormen in sociale, culturele, en politieke processen. Mede door het interdisciplinaire karakter van de conferentie ontstond een evenwichtig beeld van enerzijds de eigen capaciteiten waarover kinderen beschikken, en anderzijds de manieren waarop ze afhankelijk zijn van volwassenen en structurele factoren in hun omgeving.

Toegepast onderzoek
Tenslotte was er een opvallend aantal wetenschappers dat actief is in toegepast onderzoek. Zo is Prof. Duque-Paramo als antropoloog verbonden aan de universiteit Javeriana in Bogota, Colombia, en tegelijk actief betrokken bij beleid op het gebied van migratie in dat land. Zvi Bekerman draagt middels onderzoek naar tweetalig onderwijs op scholen voor Palestijnse en Israëlische kinderen bij aan verbeteringen op het gebied van "vredes"-onderwijs. Ook op het gebied van gezondheidszorg zijn verschillende onderzoekers direct actief in verbetering van zorg geent of de specifike belevingswerelden van kinderen.

Kinderen als focus van onderzoek
De conferentie maakte duidelijk dat onderzoek met kinderen noodzakelijk is om tot beter begrip te komen van de manieren waarop zij een fundamentele rol spelen in sociale processen. Ook het belang van een interdisciplinaire benadering in onderzoek werd onderstreept. De belangrijkste conclusie was dat wij van kinderen minstens zoveel kunnen leren over de sociale werkelijkheid als zij van ons!

Geïnspireerd door resultaten van de conferentie zal de Anthropology of Children Working Group (onderdeel van de Afdeling Sociale en Culturele Antropologie) vanaf januari haar maandelijkse seminars hervatten. Meer info is beschikbaar op www.anthropologyofchildren.net.

Sandra J.T.M. Evers
Mienke van der Brug
Erik van Ommering
Simone Roerig
Anne Schouten